

2. Schwab Klaus. The Global Competitiveness Report 2019. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf
3. The Human Development Report 2020. URL: <http://hdr.undp.org/en/2020-report>
4. World Investment Report 2020. URL: <https://unctad.org/webflyer/world-investment-report-2020>
5. The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf
6. European Regional Competitiveness Index. https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/regional_competitiveness/

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЗА СЕГМЕНТАМИ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

***Свирида О. В.,** викладач кафедри обліку і оподаткування, **Боденчук В. В.,**
бакалавр, Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-
економічний коледж*

На сучасному етапі розвитку економічних відносин звітність розглядають як інформаційну систему, яка формується відповідно до потреб ринкової інфраструктури і є основою при прийнятті обґрунтованих рішень. Вона містить дані, узагальнені в системі фінансового обліку, які надаються зовнішнім користувачам, а також дані внутрішньогосподарського обліку, які закриті для зовнішніх користувачів і є комерційною таємницею.

Зовнішній користувач до введення в дію Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» мав можливість отримати інформацію про підприємство здебільшого з п'яти форм фінансової звітності, в яких всі показники наведені в цілому по підприємству і не деталізовані за видами діяльності. Проте для користувачів звітності дуже важливим є отримання саме деталізованої інформації за: видами діяльності; видами продукції, товарів, робіт, послуг; показниками діяльності підприємства в розрізі регіонів, в яких таке підприємство її здійснює тощо. В зв'язку з цим питання визнання звітних сегментів як першооснови формування достовірної, якісної і більш деталізованої інформації у фінансовій звітності за сегментами є актуальним та важливим.

З 2005 року річну фінансову звітність було доповнено ще однією новою формою, яка, по суті, також є свого роду приміткою. Такий висновок можна зробити внаслідок того, що у П(С)БО 29 йдеться про те, що форма № 6 є Додатком до річної фінансової звітності, тобто не Примітками, як форма № 5. Звітність за сегментами є Додатком до річної фінансової звітності і складається наприкінці кожного фінансового року. Крім того, інформація, яка відображається у формі № 6 фінансової звітності відображає формування достовірної, якісної і деталізованої інформації, що і відповідає вимогам складання фінансовій звітності господарюючих суб'єктів України.

Вимоги складання форми № 6 «Додаток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» та визнання звітних сегментів визначено у

Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами». П(С)БО 29 визначає, що звітним сегментом є – господарський або географічний сегмент, інформація про який повинна розкриватися у річній фінансовій звітності.

П(С)БО 29 зобов'язує скласти цю звітність підприємства, які:

- зобов'язані оприлюднити річну фінансову звітність;
- займають монопольне (домінуюче) положення на ринку продукції (товарів, робіт, послуг);
- випускають продукцію (товари, роботи, послуги), по якій до початку звітного року прийняте рішення про державне регулювання цін. [3]

Для інших підприємств, на які розповсюджується дія міжнародних стандартів, розкриття інформації за сегментами в Примітках до фінансової звітності є не обов'язковим.

Відповідно до Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» господарським та географічним сегментом є основна частина діяльності по відношенню до:

- 1) виду продукції, характером виробничого процесу, його ризиками, отриманням доходу і категоріями покупців;
- 2) географічним розташуванням виробництва та збуту продукції, взаємозв'язком між діяльністю регіонів, валютних ризиків і контролю та ризиків діяльності географічного регіону [1].

Господарський сегмент-відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг), яка відрізняється від інших.

Географічний сегмент - це відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду або групи продукції (товарів, робіт, послуг) у конкретному географічному середовищі.

Залежно від характеру ризиків та організаційної структури підприємства географічні сегменти поділяються на два види:

географічний виробничий сегмент (виділяється за місцем розташування виробництва);

географічний збутовий сегмент (виділяється за розташуванням основних ринків збуту). [4, с.358]

При складанні форми № 6 фінансової звітності необхідно визначитись з тим, який саме сегмент (господарський чи географічний) буде пріоритетним, а який - допоміжним.

Сегменти, звісно, не можуть бути однаковими для всіх. Кожне підприємство формує їх самостійно на основі організаційної структури (п. 5 П(С)БО 29). При їх визначенні враховують ризики ринку збуту товарів, робіт та послуг у регіонах, валютні ризики. Крім того, можна брати до уваги застосовуваний технологічний процес, прийняту політику післяпродажного обслуговування, діючі умови доставки товарів.

Перевагами формування та представлення звітності за сегментами є:

1. Фінансова звітність за сегментами дозволяє краще оцінити минулі та спрогнозувати майбутні результати діяльності підприємства, що реалізується

через виявлення так званої “прихованої інформації”, яка просто подана в агрегованому вигляді у консолідованій звітності, оцінити збільшення продуктивності різних географічних сегментів, ризики їх функціонування та перспективи розвитку різних господарських сегментів.

2. Звітність за сегментами надає можливість більш точно порівняти результати діяльності з основними конкурентами, як малими підприємствами, які мають лише один напрямок господарської діяльності, так і високо диверсифікованими компаніями.

3. Звітність за сегментами може стати одним із засобів управлінського контролю з боку вищого управлінського персоналу над різними сегментами підприємства.

Незважаючи на всі переваги формування звітності за сегментами, існує також низка проблем підготовки показників звітності за сегментами, а саме:

1) витрати, пов’язані з підготовкою та представленням додаткової інформації;

2) практичне застосування законодавства щодо визначення звітних сегментів. [6]

Звітність за сегментами є не тільки важливим джерелом порівняння інформації з основними конкурентами, але і загрозою, і сигналом для них.

Потреба у виникненні та розвитку звітності за сегментами зумовлена ускладненням процесів виробництва та потребою у контролі витрат з метою визначення стратегічної позиції підприємства на ринку.

Міжнародна практика показує, що в основу розвитку звітності за сегментами покладаються інформаційні потреби користувачів, кількість яких постійно зростає. Реалізація управлінського підходу щодо формування звітності за сегментами уможливорює проведення аналізу не лише ефективності роботи окремих бізнес-одиниць, а і позиції управління підприємства щодо діяльності, що підвищує прозорість та релевантність інформації.

Отже, формування звітності за сегментами необхідно як зовнішнім, так і внутрішнім користувачам, оскільки, з однієї сторони, вона повинна входити до складу фінансової звітності, а з іншої – лежить в основі прийняття різноманітних управлінських рішень за сегментами бізнесу.

Таким чином бачимо, що сегментарна звітність допомагає розібратися в ефективності різноманітних напрямів бізнесу компанії, котру неможливо визначити із її сукупних даних.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>;
2. НП(С)БО № 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності”: затв. наказом Мін-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>;
3. П(С)БО № 29 „Інформація за сегментами”: затв. наказом Мін-ва фінансів України від 19.05.2005 р. № 412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05#Text>;
4. Крупка Я.Д. Фінансовий облік. Підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с.;
5. Орлова В.К. Фінансовий облік. Навч. посібник. К.: „Центр навчальної літератури”, 2010. 429 с.;

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ

*Солодовнік О. О., докт. екон. наук, професор, Сорокіна Л. С., магістр,
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Суб'єкти господарювання здійснюють економічну діяльність та ведуть облік в умовах посилення глобалізації, наслідком якої є стандартизація й уніфікація правил і процедур розкриття інформації та складання звітності підприємства. Тому для вітчизняного бізнесу важливо стежити за змінами інституційних рамок ведення обліку у зарубіжних країнах та своєчасно адаптуватися до таких змін.

Базовим елементом системи обліку та звітності підприємства є облікова політика, яка являє собою сукупність способів ведення бухгалтерського обліку – первинного спостереження, вартісного виміру, поточного угруповання і підсумкового узагальнення фактів господарської діяльності. Правильно сформована облікова політика впливає не тільки на організацію й методологію ведення бухгалтерського обліку, але й на оптимізацію та ефективність господарської діяльності.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів [1]. Тому у вітчизняній практиці облікова політика підприємства звичайно розробляється головним бухгалтером і затверджується керівником підприємства. Особливості формування та внесення певних змін до елементів облікової політики визначаються П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [2] та М(С)БО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [3].

В українському законодавстві [1] інституціоналізоване поняття «облікова політика», що визначається як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності. Втім, у міжнародних стандартах [3] застосовується поняття «облікові політики», під яким розуміють конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності. Ключова відмінність даних визначень полягає у використанні різної кількісної категорії, тобто за міжнародними стандартами використовується множина, а в національних стандартах однина. Така відмінність зумовлена тим, що в європейській практиці облікова політика є окремою для кожного об'єкту обліку